

Täysistunto

Keskiviikko 24.4.2024 klo 14.14—22.57

3. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi tupakkalain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 38/2024 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Jussi Halla-aho: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sosiaali- ja terveystieteiden valiokuntaan.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakoh-
tien jälkeen. — Ministeri Grahn-Laasonen, olkaa hyvä.

Keskustelu

14.15 Sosiaaliturvaministeri Sanni Grahn-Laasonen (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus on antanut eduskunnalle esityksen tupakkalain muuttamisesta. Esityk-
sen tarkoituksena on panna täytäntöön hallitusohjelman kirjaus nikotiinipussien ottamisesta
tupakkalain soveltamisalan piiriin. Lisäksi esityksessä kielletään kaikkien tupakan
vastikkeiden hallussapito alaikäisiltä.

Hallituksen esitys koskee pääosin niin sanottuja nikotiinipusseja, joiden myynti vapau-
tui vuosi sitten lääkelakia koskevan Fimean tulkintamuutoksen myötä. Tällä hetkellä niko-
tiinipusseihin kohdistuu vain hyvin vähän sääntelyä, mikä tarkoittaa esimerkiksi sitä, että
niissä saa olla erilaisia, myös lapsia ja nuoria houkuttelevia makuja eikä niiden nikotiini-
pitoisuudelle ole selvää, laista tulevaa rajaa. Tehtävillä muutoksilla lopetetaan nikotiini-
pussien sääntelyn välitila.

Hallituksen esitys perustuu hallitusohjelmaan, jonka mukaan nikotiinipussit otetaan tu-
pakkalain soveltamisalan piiriin ja niiden myynti sallitaan noudattaen niille asetettuja
sääntöjä, joilla pyritään ehkäisemään nuorisokäyttöä, harmaatuontia ja laitonta kauppaa
sekä torjumaan järjestäytynyttä rikollisuutta. Vähittäismyynti säädetään luvanvaraiseksi,
tuotteille säädetään naapurimaissa käytössä olevat nikotiinirajat ja tuotteissa sallitaan vain
aikuisille tarkoitetut maut.

Hallituksen esityksellä tavoitellaan sitä, että suomalaiset, jotka ovat hankkineet laittomi-
en kanavien kautta nuuskaa, siirtyisivät käyttämään laillisesti myytyjä nikotiinipusseja —
jos nyt ylipäättään joitain pusseja pitää käyttää tai ylipäättään mitään tupakkatuotteita. Sa-
malla tavoitteena on kuitenkin myös ehkäistä nikotiinipussien käyttöä nuorison keskuudes-
sa ja torjua hengenvaarallisia nikotiinimyrkytyksiä, joita pienille lapsille voi aiheutua, jos
nämä pääsisivät nielemään tai imeskelemään nikotiinipusseja.

Hallitusohjelmaan perustuen esityksessä ehdotetaan muun muassa, että tuotteiden ni-
kotiinirajaksi säädettäisiin enintään 16,6 milligrammaa nikotiinia grammassa tuotetta ja
niistä kiellettäisiin joitain poikkeuksia lukuun ottamatta tunnusomaiset maut ja tuoksut.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 41/2024 vp

Tuotteiden vähittäismyynti säädettäisiin luvanvaraiseksi, tuotteiden pakkauksiin vaadittaisiin terveysvaroitukset, ja pakkausten olisi oltava vastaavanlaisia plain packaging -pakkauksia kuin tupakalla. Tuotteiden käyttö kiellettäisiin oppilaitosten sisä- ja ulkotiloissa sekä leikkikentillä.

Näillä ehdotetuilla muutoksilla vähennetään nikotiinipussien houkuttelevuutta etenkin lasten ja nuorten näkökulmasta ja samalla ohjataan käyttöä mieluummin terveydelle erittäin haitallisesta nuuskasta nikotiinipusseihin, jos nyt ihmisen pitää jotakin käyttää. Jo nyt on viitteitä siitä, että nikotiinipussit ovat korvanneet nuuskaamista: Tullin tekemien nuuskatakarikoiden määrä on romahtanut sen jälkeen, kun nikotiinipussien myynti vapautui.

Arvoisa puhemies! Nikotiinipusseja koskevien muutosten lisäksi esityksessä ehdotetaan, että kaikkien tupakan vastikkeiden hallussapito kiellettäisiin alle 18-vuotiailta. Erityisesti viime aikoina ovat yleistyneet alaikäisten keskuudessa sähkösavukkeet eli niin sanotut vapet. Näitä sähkösavukkeita on sekä nikotiinittomia että nikotiinia sisältäviä. Lakiesityksen myötä näiden kaikkien hallussapito kiellettäisiin alaikäisiltä.

Vapeja käyttävät nykyään jopa alakouluikäiset nuoret — ja tässä tapauksessa siis lapset. Nykytilanteessa kouluilla on vain vähän keinoja puuttua näiden tuotteiden käyttöön jopa koulupäivän aikana. Kun tuotteiden hallussapito kiellettäisiin, kouluilla olisi muun muassa jatkossa oikeus ottaa tuotteet haltuun oppilaalta. Nämä vapet eivät ole vaarattomia tuotteita, vaikka ne eivät sisältäisikään nikotiinia. Nikotiinittomista vapeista on löytynyt terveydelle haitallisia aineita, kuten lyijyä ja muita raskasmetalleja.

Arvoisa puhemies! Esityksessä ehdotetut muutokset on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen, kun esityksestä tehdyn EU-notifioinnin odotusaika on päättynyt. Kuitenkin esimerkiksi nikotiinipussien nikotiinipitoisuutta ja makurajoituksia koskeva sääntely tulisi voimaan puolen vuoden kuluttua lain voimaantulosta ja pakkausten yhdenmukaistamista koskeva sääntely vasta vuoden kuluttua lain voimaantulosta.

Mainitsemani EU-notifioinnin mukainen odotusaika kestää suunnilleen heinäkuun puoliväliin, ja toivottavasti eduskunta hyväksyisi tupakkalakiin ehdotetut muutokset mahdollisimman pian syysistuntokauden alettua. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Sarkomaa, olkaa hyvä. [Ben Zyskovicz: Hyvä, Sari! Puhu parvekkeista kanssa!]

14.20 Sari Sarkomaa kok: Arvoisa puhemies! Pidän käsittelyssä olevaa esitystä erittäin tervetulleena ja tärkeänä lasten ja nuorten terveyden suojelun kannalta. Kiitos ministerille, että hän tässäkin asiassa on ryhtynyt ripeästi toimeen. Tämä tupakkalakiesitys on myös tärkeä harppaus kohti savutonta Suomea. Esityksessähän kiellettäisiin nikotiinittomien sähkösavukkeiden eli vapen hallussapito alaikäisiltä. Hallussapitokielto koskisi myös tupakan vastikkeita, kuten energianuuskaa ja yrttisavukkeita. Lisäksi savuttomien nikotiinituotteiden sallittuja tuoksua ja makuja rajoitettaisiin. Nämä ovat kaikki erittäin tärkeitä ja kannatettavia ehdotuksia.

Pidän tärkeänä, että eduskunta paneutuu tähän lakiesitykseen ja erityisesti siihen, minäkalaisia terveyshaittoja vapen käytössä on. Se on olennaista. Vapehan on puhekielinen sana, jolla tarkoitetaan kaikkia sähkösavukkeita, joissa höyrytetään nestettä, jota sitten hengitetään. Nikotiinittomistakin nesteistä löytyy lyijyä ja muita raskasmetalleja, ja myöskin höyryn hengittäminen voi altistaa monille keuhkosairauksille. Tähän erityisesti on syytä

Pöytäkirjan asiakohta PTK 41/2024 vp

sosiaali- ja terveysvaliokunnan paneutua sen lisäksi, että tietenkin lakiesitys pitää käsitellä huolella.

Vaikka tupakointi on vähentynyt nuorilla, on vapen käyttö huolestuttavasti lisääntynyt, niin kuin ministeri totesi, jopa alakouluissa lapsilla koulupäivän aikana. On hyvä, että ylipäätään tupakointi, perinteinen tupakointi, on vähentynyt, mutta kun kaikissa ikäryhmissä vapen käyttö lisääntyy, niin oli viimeinen aika tuoda tämä lakiesitys eduskuntaan.

Esityksen ehdotukset ottaa nikotiinipussit ja muita savuttomia nikotiinituotteita kattavammin tupakkalain piiriin, terveysvaikutusten lisääminen pakkauksiin, pakkausten ulkoasun yhdenmukaistaminen, etämyynnin kieltäminen ovat myös todella kannatettavia. Tärkeä tavoitehan on ehkäistä sitä, että nuoret käyttävät näitä tuotteita ja tietenkin sitten ehkäistä harmaata ja laitonta kauppaa. Erityisen tärkeää on se, että savuttomien nikotiinituotteiden käyttö kielletään päiväkodeissa, kouluissa, toisen asteen oppilaitoksissa ja leikkikentillä. Tärkeää on, että kaikkien tupakan vastikkeiden hallussapito on todellakin sitten kielletty alle 18-vuotiailta, kun tämä lakiesitys hyväksytään. Aivan keskeistä on huolehtia, että lapset ja nuoret eivät altistu tupakansavulle eivätkä nikotiinituotteille eivätkä aloita tuotteiden käyttöä.

Tämä lakiesitys on tervetullut, mutta tupakkalakiin jää tämänkin jälkeen erittäin vakavia puutteita. Uudistustyötä on jatkettava. Tupakkalakihan suojaa tupakansavulta työpaikoilla ja julkisissa tiloissa, mutta moni lapsi ja aikuinen joutuu omassa kodissaan kärsimään naapurin tupakoinnista. [Ben Zyskowiec: Juuri näin!] Tupakkalainsäädäntöä onkin välttämätöntä muuttaa niin, että taloyhtiön yhtiökokous, asuntoyhteisö voisi enemmistöpäätöksellä kieltää häiritsevän tupakoinnin parvekkeella ja huoneistoissa. Nythän tätä kieltä on mahdollista hakea, mutta se jää useimmin hakematta, koska tuo hakuprosessi on hyvin pitkä, se on hyvin vaativa ja tulee hyvin kalliiksi asunto-osaakeyhtiöille, kun kunnalta tätä tupakointikieltoa haetaan.

Kun ministeri, uskon, ripeänä toimijana ryhtyy valmistelemaan tätä lainsäädäntöä, niin mielestäni on hyvin tärkeää, että tupakointikieltojen oikeudenmukaisuutta katsotaan terveyden ja työsuojelun näkökulmasta eikä ensisijaisesti oikeudesta tupakoida sillä tavalla, että se aiheuttaa terveyshaittaa muille. Haluan vielä todeta sen, että tupakansavu on syöpävaarallinen seos eikä sen pitoisuudelle sisäilmassa ole voitu osoittaa turvallista rajaa. On vahvaa tutkimusnäyttöä siitä, että passiivinen tupakointi aiheuttaa useita kansanterveydellisesti merkittäviä sairauksia sekä lisää niiden pahenemista. Ja passiivinen tupakointi on erityisen vaarallista lapsille.

Puhemies! Ihan lopuksi totean sen hyvän asian, että hallituspuolueiden eduskuntaryhmien norminpurkuryhmä on aivan hiljattain kannattanut tupakkalain uudistamista turvaamaan savuton koti ja parveke. Pidän tärkeänä ja esitänkin tässä ehdotuksena, että ministeriössä tämä valmistelu laitettaisiin mahdollisimman pian käyntiin. Tupakansavulle altistumiselta on suojeltava myös kotona. [Ben Zyskowiec: Milloin saadaan tämä esitys? Hyvä Sari!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hiltunen, olkaa hyvä.

14.25 Pia Hiltunen sd: Arvoisa puhemies! Nyt kun keskustelemme hallituksen esityksestä tupakkalain muuttamiseksi, haluan tuoda keskusteluun erityisesti nuorten näkökulman. Nikotiinilla on monia vaikutuksia kehoon ja mielialaan. Sen lisäksi, että se voi aiheuttaa riippuvuutta, se vaikuttaa verenkiertoon, verenpaineeseen, sydämen sykkeeseen ja veri-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 41/2024 vp

suonten supistumiseen. Nikotiini vaikuttaa myös aivojen välittäjäaineisiin, kuten dopamiiniin, mikä voi tuoda mielihyvää ja vaikuttaa keskittymiskykyyn. Pitkäaikainen nikotiinialtistus taas lisää riskiä erilaisiin terveysongelmiin, kuten sydän- ja verisuonitauteihin sekä keuhkosairauksiin.

Erityisesti nuorille nikotiinilla on haitallisia vaikutuksia aivojen kehitykseen ja mielen-terveyteen. Nikotiinin haittoja ei siis pidä vähätellä. Nikotiinipussien ja sähkötupakan käyttö, eli vapetus, on kasvanut räjähdysmäisesti jo alakoulujen puolella, yläkouluista puhumattakaan, aiheuttaen aidon ongelman käytön, terveysriskien ja valvonnan näkökulmasta. Nuorten keskuudessa sähkösavukkeiden käyttö on kasvanut, ja monet näistä tuotteista ovat peräisin laittomista lähteistä, kuten ulkomailta tai sosiaalisesta mediasta. On myös havaittu, että nikotiinittomatkin tuotteet voivat sisältää terveydelle haitallisia aineita, kuten raskasmetalleja, eikä aina laittomista lähteistä tilatuista tuotteista voida tietää tuotesisältöä. Nykyinen tupakkalainsäädäntö ei tarjoa riittävää suojaa lapsille ja nuorille näiden tuotteiden riskeiltä.

Puhemies! Esityksen tavoitteena on muun muassa kannustaa laittomasti nuuskaa hankkivia suomalaisia siirtymään laillisesti myytäviin nikotiinipusseihin. Tämä edellyttää sääntelyä, joka tekee nikotiinipusseista houkuttelevamman vaihtoehdon. Samalla pyritään vähentämään nikotiinipussien käyttöä nuorten keskuudessa ja ehkäisemään hengenvaarallisia nikotiinimyrkytyksiä lapsilla. Vaikka osa tavoitteista on mielestäni erittäin kannatettavia, on huomioitava, että nikotiinipussien suosion kasvu voi lisätä nuorten nikotiiniriippuvuuden riskiä ja altistaa heidät muiden tupakka- ja nikotiinituotteiden käytölle. Kehitystä tuleekin seurata aktiivisesti, kuten lakiesityksessäkin todetaan. Vaikka uudessa laissa maku- ja ulkonäkörajoitteita tuottajille on tiukennettu, olisi näitä mielestäni pitänyt rajata entistäkin tiukemmin, jotta käytön aloitus viivästyisi mahdollisimman myöhäiseen vaiheeseen tai jäisi aloittamatta. Herkullisen näköiset, makuiset ja tuoksuiset tuotteet kun uppoavat nuorisoonkin helpommin.

Erityisesti nuorten osalta esityksessä on oleellista kirjaus tupakkalakiin savuttoman nikotiinituotteen määritelmästä, joka kattaisi nikotiinipussit ja muut vastaavat tuotteet. Lisäksi esitetään, että savuttamista nikotiinituotteista kiellettäisiin tunnusomaiset tuoksut ja maut. Lakiesityksen mukaan savuttomat nikotiinituotteet myös rajoitettaisiin oppimisympäristöissä, kuten päiväkodeissa ja oppilaitosten tiloissa, tärkeimpänä vapetuksen kieltäminen alaikäisiltä.

Lausunnoissa suurin osa viranomaisista ja kansanterveysjärjestöistä katsoi ehdotetun sääntelyn olevan riittämätöntä, mutta suunta on erityisesti näiltä osin mielestäni oikea, ja työtä nikotiinihaittojen ehkäisemiseksi nuorten keskuudessa tulee jatkaa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Garedeu, olkaa hyvä.

14.28 Kaisa Garedeu ps: Arvoisa puhemies! Samalla, kun tupakointi on Suomessa vähentynyt, valitettavasti muiden, korvaavien tuotteiden käyttö on lisääntynyt.

Kaikkein huolestuttavinta nikotiinipussien, nuuskan ja sähkötupakan käyttö on luonnollisesti nuorten, ja jopa lasten, kohdalla. Esimerkiksi sähkösavukkeita eli vapea päivittäin käyttävien 8.—9.-luokkalaisten osuus moninkertaistui vuoden 2023 kouluterveyskyselyssä vuoden 2021 kyselyyn verrattuna. Myös 10—11-vuotiaiden lasten sähkötupakkakokeilut ovat yleistyneet. Eilen Keskisuomalainen uutisoi 9-vuotiaiden vaperingistä jyvaskyläläisessä koulussa — siis kolmasluokkalaisten pienten koululaisten! Äärimmäisen surullista.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 41/2024 vp

Nikotiinipussit taas ovat uudempi ilmiö, eikä samanlaista tilastotietoa ole vielä saatavilla. Arvioiden mukaan kuitenkin niiden kulutus nuorten keskuudessa on lisääntynyt kuluneen vuoden aikana. Nikotiinipussit nimittäin luokiteltiin viime kevääseen saakka lääkevalmisteeksi, ja niitä oli vaikeammin saatavilla. Huhtikuussa 2023 Fimea muutti laintulkintaansa. Nikotiinipussien ei enää katsottu kuuluvan lääkelain soveltamisalaan, vaan tupakkalain alle. Ongelma vain oli se, että tupakkalaissa niitä ei vielä oltu huomioitu, ja sen myötä ongelma ryöpsähti.

Orpon hallitus kirjasi tämän onneksi heti hallitusohjelmaansa ja lähti valmistelemaan lakimuutosta. Tällä lakimuutoksella nikotiinipussien vähittäismyynti voidaan säätää lainvaraiseksi, tuotteille säädetään nikotiinirajat ja mauiksi sallitaan jatkossa vain aikuisille tarkoitettut maut. Tällä saadaan ehkäistyä nuorisokäyttöä, laitonta kauppaa ja niihin liittyvää järjestäytynyttä rikollisuutta. Kaikkien savuttomien tupakkatuotteiden käyttö myös kielletään päiväkotien alueilla, oppilaitoksissa ja leikkipuistoissa, joissa niillä on vaara päätyä lasten suuhun ja aiheuttaa jopa kuolemaan johtava nikotiinimyrkytys.

Samalla lakiin kirjataan nikotiinittomia sähkösavukkeita koskevia rajoituksia. Vaikka ne eivät itsessään sisällä nikotiinia, niiden on todettu sisältävän muita myrkyllisiä aineita, kuten raskasmetalleja. Lisäksi niiden käyttö voi alentaa kynnystä siirtyä nikotiinia sisältäviin tupakkatuotteisiin. Vapet on siis saatava pois kouluista ja nuorten käsistä. Siksi niiden hallussapito ja maahantuonti kielletään alle 18-vuotiailta.

Arvoisa puhemies! Tupakkalakiin ehdotetut muutokset tukevat muita hallituksen toimia, joilla pyritään lisäämään lasten ja nuorten hyvinvointia sekä kitkemään ongelmia koulumaailmasta. Nuorten keskuudessa sähkösavukkeiden myynti- ja välitystilanteet ovat johtaneet järkyttäviin tilanteisiin, kuten 16-vuotiaiden yritykseen puukottaa ikätoverinsa hengiltä pari vuotta sitten. Hyvä, että tupakkalaki saatetaan ajan tasalle. Sen myötä koulut ja viranomaiset saavat nyt kättä pidempää myös vapen ja nikotiinipussien vastaiseen taisteluun nuoremme kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin parantamiseksi. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Reijonen, olkaa hyvä.

14.33 Minna Reijonen ps: Arvoisa herra puhemies ja arvoisa rouva ministeri! Tupakkalakia ollaan muuttamassa, ja se koskee näitä nikotiinipusseja. On tärkeää, että nuoret ja lapset huomioidaan, se on erityisen tärkeää. Ja myös tästä houkuttavuudesta, että jos se tuote, se pakkaus on houkuttava, niin totta kai se nuorille enemmän houkuttavuutta aiheuttaa. Muistan ihan itse omasta lapsuudesta ja nuoruudesta, että nämä tuoksut ja mautkin... Siihen aikaan kun olin itse nuori ja lapsi, oli tällaisia tuoksuhuulirasvoja, jotka tuoksuivat ja maistuvat jollekin, ja niitä hirveän paljon oikeasti porukat saattoivat syödä, ja samoin oli tuoksuvia pyyhekumeja, niin kyllä oikeasti niillä tuoksuilla ja tällaisilla on merkitystä. Minun mielestäni on tosi hyvä, että tähän puututaan ja että myös tähän houkuttavuuteen kiinnitetään huomiota, ettei se olisi houkuttava nuorten ja lasten silmissä. Hyvä, että se 18 vuotta on se ikäraja tässä. Tämä tosiaan tullaan vielä sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuksessa myös käsittelemään. On tosi tärkeää, että tähän puututaan.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Aittakumpu, olkaa hyvä.

14.34 Pekka Aittakumpu kesk: Arvoisa puhemies! Kuten tässä keskustelussa on tuotu esille, nikotiini ei ole leikin asia. Mitä nuorempana ja mitä enemmän nikotiinia elimistöön

Pöytäkirjan asiakohta PTK 41/2024 vp

imeytyy, sitä helpommin riippuvuus syntyy, ja kuten olemme kuulleet, nikotiini aiheuttaa monenlaisia terveyshaittoja: supistaa verisuonia, nostaa sydämen sykettä, rasittaa sydäntä ja voi myös edistää esimerkiksi syövän syntyyn liittyviä muutoksia soluissa ja syöpäkasvaimien kasvua.

Kuten hallituksen esityksessä todetaan, nikotiinituotteiden käytöstä on monenlaista vakavaa haittaa nuorille. On selvää, että meidän lainsäätäjien tehtävä on suojella erityisesti lapsia ja nuoria, mutta myös muuta väestöä, haitallisilta asioilta.

Esityksessä ehdotetaan tosiaan muutettavaksi tupakkalakia niin, että nikotiinipussit otetaan tupakkalain soveltamisalan piiriin ja niiden myynti sallitaan noudattaen niille asetettuja sääntöjä. Erityisen positiivista tässä esityksessä on ministerin esiin nostama ehdotus siitä, että savuttomien nikotiinituotteiden käyttö kiellettäisiin päiväkotien ja esimerkiksi esi- ja perusopetusta antavien oppilaitosten sisä- ja ulkotiloissa sekä leikkikentillä. Hallituksen esityksessä todetaan, että sähkösavukkeiden käyttö lapsilla ja nuorilla on lisääntynyt viime vuosina. Lisäksi tytöillä käyttö on tietyissä ikäryhmissä jo yleisempää kuin pojilla.

Esityksessä tosiaan ehdotetaan myös kaikkien tupakan vastikkeiden hallussapidon ja maahantuonnin kieltämistä alle 18-vuotiailta, mikä käytännössä tosiaan tarkoittaa esimerkiksi sähkötupakan hallussapidon kieltä. Tämähän on myös nuorten itse toivoma muutos. Joitakin aikoja sitten nuorten parlamentti kokoontui täällä, ja he äänestivät asiasta, äänestivät sähkötupakoinnin kieltämisestä hyvin selvin luvuin. Tämä oli hyvä kannanotto nuorilta. Kaikkien päihteiden käyttöä tulee pyrkiä vähentämään eikä lisäämään.

On näin, että nikotiinipussien houkuttelevampi ulkonäkö ja erilaiset värikkäät pakkaukset ovat omiaan lisäämään nikotiinin käyttöä ja monet suomalaiset käyttävät nikotiinipusseja, koska he ajattelevat tai uskovat niiden olevan terveellisempiä kuin tupakointi. Mutta nikotiinin vaaroista on tärkeää puhua. Nikotiinipussithan voivat sisältää suuria nikotiinipitoisuuksia, ja ne ylläpitävät nikotiiniriippuvuutta. Esityksessä todetaan myös, että nikotiinipussin käyttämisen ei voida sanoa olevan yksiselitteisesti vähemmän haitallista kuin savukkeen polttamisen, koska tutkimusten mukaan nikotiinipussi nostaa veren nikotiinipitoisuuden jopa korkeammalle kuin savuke. Vielä ei myöskään ole riittävästi tieteellistä tutkimusta nikotiinipussien haitallisista vaikutuksista ihmisten terveyteen.

Tupakoinnin vähentämisessä Suomessa on onnistuttu varsin hyvin, ja keskeinen rooli vähentämisessä on ollut nimenomaan lainsäädännön kiristämisellä. Samaan suuntaan pitäisi mennä muidenkin asioiden, esimerkiksi päihteiden, osalta. Valitettavasti hallituksessa tässä päihdepolitiikassa sitten taas näyttää olevan sellainen linja, että raha menee tosiasioiden ohi, kun päihteitä halutaan vapauttaa, ja esimerkiksi väkevämpiä alkoholijuomia ollaan tuomassa kauppoihin. Myös alkoholin osalta lainsäädäntöä pitäisi pikemminkin tiukentaa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Juvonen, olkaa hyvä.

14.37 Arja Juvonen ps: Arvoisa herra puhemies! Tässä on käsittelyssä hallituksen esitys tupakkalasta, joka menee sosiaali- ja terveysvaliokuntaan. Tässä esityksessä ehdotetaan muutettavaksi tupakkalakia — tarkoittaa sitä, että nikotiinipussit otetaan tupakkalain soveltamisalan piiriin ja niiden myynti sallitaan noudattaen niille asetettuja sääntöjä, joilla pyritään ehkäisemään nuorisokäyttöä, harmaatuontia ja laitonta kauppaa ja torjumaan järjestäytyntä rikollisuutta. Savuttomien nikotiinituotteiden käyttö kiellettäisiin päiväko-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 41/2024 vp

tien ja esi- ja perusopetusta, ammatillista koulutusta ja lukio-opetusta antavien oppilaitosten sisä- ja ulkotiloissa ja leikkikentillä. Tämä on tärkeä asia. Sillä halutaan ennaltaehkäistä nuorten ja lasten kiinnostusta näihin tuotteisiin estämällä muun muassa esimerkin näkemistä.

Kaikkien tupakan vastikkeiden — eli esimerkiksi sähkötupakan — hallussapito ja maahantuonti kielletäisiin alle 18-vuotiailta. Mielikuvissa sähkötupakka koetaan vaaratommaksi, mutta aika näyttää, ja näin varmasti tulee myös olemaan, että se ajatus kumotaan — se ei ole suinkaan vaaratonta. Sähkösavukkeet sisältävät kemikaaleja, ja näiden pitkäaikaista vaikutusta emme vielä tiedä. Sähkösavukkeilla tehdäänkin mielestäni suuren riskin ihmiskokeita tällä hetkellä. Sähkösavukkeet ja niiden nikotiinihöyry aiheuttavat keuhkosityöpää, tämä on todettu tutkijoiden tekemissä kokeissa. Valitettavasti nämä nyt ovat olleet eläinkokeita, eli hiirillä on todettu, että sähkösavukkeiden nikotiinihöyryt aiheuttavat keuhkosityöpää. Keuhkosityöpään kehittyä hitaasti vuosien myötä, se ei suinkaan oirehdi heti vaan ajan myötä. Jos nyt nuorena aloitat tupakoinnin, niin sitten vanhempana sen ehkä edestäsi löydät. Naisten yleisimmät syövät tällä hetkellä ovat rintasyöpä, suolistosyöpä ja keuhkosityöpä, ja miehillä ne ovat eturauhassyöpä, suolistosyöpä ja keuhkosityöpä. Keuhkosityöpä on aivan karmea sairaus. Se on vaikea hoidettava, siitä toipuminen on haasteellista. Se on toki myös yhteiskunnalle kallista, mutta kaikkein tärkeintä on, että saisimme suojelua niin nuorten kuin aikuistenkin elämää ja terveyttä. Joka kolmas suomalainen sairastuu jossain elämänsä vaiheessa syöpään. Siinä mielessä, jos tämä lakiesitys toimii ennaltaehkäisevänä, näen sen erittäin hyvänä.

Tähän esitykseen on annettu paljon asiantuntijoiden lausuntoja, ja sosiaali- ja terveystieteiden valtiokunnassa varmasti käydään tarkasti läpi ne lausunnot, mitä lakiesitykseen on lausuntovaiheessa annettu. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Koponen, olkaa hyvä.

14.40 Ari Koponen ps: Arvoisa puhemies! Tällä lakimuutoksella tosiaan poistetaan nikotiinipusseista tietyt, erityisesti nuoria houkuttelevat maut, minkä näen erittäin tervetulleeksi muutokseksi. Lisäksi selkeytetään lainsäädäntöä siten, että kaikkien tupakkatuotteiden sekä tupakan vastikkeiden, kuten näiden nikotiinipussien, hallussapito ja maahantuonti on kielletty alaikäisiltä. Lailla pyritään vähentämään tuotteiden nuorisokäyttöä, mikä on todella tervetullut suuntaus.

Lakipaketti on kattava ja sisältää myös useita muita hyviä kiristyksiä, kuten nikotiinin enimmäismäärän pienentämisen 20 milligrammasta enintään 16,6 milligrammaan pussilta, sekä verkkomyyntiä kielletään näiden tuotteiden osalta.

Puhemies! Laissa tosiaan kielletään tietyt maut nikotiinipusseista, mutta lailliseksi mauksi jää edelleen esimerkiksi minttu. Olisin halunnut ministeriltä tiedustella, eikö tämä ole nuorison suosiossa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Koska tämän asian käsittelylle tässä vaiheessa varattu aika alkaa lähestyä loppuaan, annan nyt ministerille mahdollisuuden vastata pidettyihin puheenvuoroihin. — Olkaa hyvä, ministeri Grahn-Laasonen.

14.41 Sosiaaliturvaministeri Sanni Grahn-Laasonen: Kiitos, arvoisa puhemies! Suuri arvostus kansanedustajille, eduskunnalle tästä lähetekeskustelusta ja tuesta hallituksen esi-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 41/2024 vp

tykselle. Pidän hyvin tärkeänä sitä, että reagoimme nopeasti muuttuviin ilmiöihin ja erityisesti vanhempina olisimme tietoisia ja ymmärtäisimme lasten ja nuorten maailmaa ja sitä, että lainsäädäntö myös tuo työkaluja, niin kuin tässäkin tapauksessa, kouluille ja myös vanhemmille lasten terveydelle haitallisten ilmiöiden torjumiseen.

Vanhempana ja päättäjänä olen huolissani siitä, että vapen käyttö yleistyy jopa ihan pienten koululaisten keskuudessa. Monesti vanhemmat eivät ole näistä leviävistä ilmiöistä tietoisia. Esimerkiksi vapet näyttävät ulospäin leluilta tai karkeilta, eikä pieni lapsi välttämättä osaa yhdistää sitä terveysriskeihin. Kavereiden keskuudessa ilmenee kaupantekoa ja jopa kiusaamista, koulukiusaamista vapejen ympärillä.

On selvää, että lainsäätäjinä emme voi sulkea tältä ilmiöltä silmiä, vaan koulut tarvitsevat aidosti työkaluja, joiden keinoin voimme alaikäisiltä, alle 18-vuotiailta, ottaa haltuun vapet. Nyt siis tämän lainsäädännön myötä alaikäisiltä vapetus on kielletty.

Tässä keskustelussa nousi muutamia kysymyksiä muun muassa savuton koti ja parveke-temaan liittyen. Tupakkalain jatkokehittämiseen suhtaudun hyvin avoimesti ja tiedän, että eduskuntaryhmien niin sanotussa norminpurkutyössä on myöskin käyty läpi näitä kohtia. Tulemme käymään tätä jatkotyötä hallituskumppaneiden kanssa läpi ja pohdimme keinoja, miten tupakkalakia tulevaisuudessa voitaisiin vielä kehittää eteenpäin, jotta esimerkiksi parveketupakointia voitaisiin hillitä tehokkaammin.

Lisäksi tämän lain yleisistä perusteista eli siitä, minkälaista sääntelyratkaisua on haettu: Lausuntopalautteen perusteella hallituksen esitystä vielä kiristettiin muun muassa nikotiinipitoisuuksien osalta alaspäin. Lisäksi makusääntelyssä tavoitettiin sitä hallitusohjelman henkeä, että nikotiinipusseissa ei olisi lapsia houkuttelevia ja nuoria houkuttelevia makuja vaan maut olisi rajattu aikuisille suunnattuihin makuihin. Tällainen sääntelyratkaisu mielestäni on nyt löydetty, ja eduskunta tämän esityksen sitten vielä tarkemmin käsittelee ja käy valiokunnassa asiallisesti läpi. — Kiitos kaikille.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Keskustelu ja asian käsittely keskeytetään. Asian käsittelyä jatketaan tässä istunnossa muiden asiakohtien jälkeen.

Asian käsittely keskeytettiin kello 14.44.

Asian käsittelyä jatkettiin kello 22.53.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Nyt jatketaan aiemmin tässä täysistunnossa keskeytetyn asiakohdan 3 käsittelyä. — Keskustelu jatkuu. — Edustaja Laiho, poissa. — Edustaja Valtola.

22.54 Oskari Valtola kok: Arvoisa rouva puhemies! Nikotiinin käyttö on todella suosittua nuorten keskuudessa. Kouluterveyskyselyjen mukaan nikotiinipitoisen sähkötupakan käyttö on yleistynyt. Vuonna 2023 Yle tutki nuorilta takavarikoituja sähkötupakoita ja löysi niistä erilaisia myrkyjä, kuten muun muassa lyijyä. Alaikäiset saavat ostettua todella helposti nikotiinituotteita muun muassa Snapchat- ja Telegram-sovelluksista. Vanhempien pitäisi rajoittaa ja valvoa alaikäisten puhelimenkäyttöä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 41/2024 vp

Jopa alakouluikäiset saattavat käyttää nikotiinituotteita eli nuuskaa, tupakkaa, nikotiinipusseja ja sähkötupakkaa. Kouluilla ei tällä hetkellä ole tarpeeksi keinoja puuttua nuorten päihteidenkäyttöön. Alaikäiset voivat helposti saada nikotiinimyrkytyksiä nikotiinipusseista. Kahdeksas- ja yhdeksäsluokkalaisista pojista 11 prosenttia ja tytöistä 8 prosenttia on kertonut vuoden 23 kouluterveyskyselyssä käyttävänsä nikotiinipusseja päivittäin tai satunnaisesti.

Moni nuori voi aloittaa sähkötupakan käytön ryhmäpaineen takia ja voi jäädä siihen koukuun. Sähkötupakkaa käyttävä nuori voi suostua helpommin kokeilemaan toisia nikotiinituotteita tai jopa vahvempia päihteitä tai huumeita, mistä nuorelle voi syntyä jopa huumeriippuvuus. Mitä nuorempa aloittaa päihteidenkäytön, sitä todennäköisempää ongelmakäyttö myös tulevaisuudessa on.

Tämä hallituksen esitys laiksi tupakkalain muuttamisesta on todella tarpeellinen ja tervetullut. Kiitos ministeri Grahn-Laasoselle tämän tärkeän lain tuomisesta eduskunnan käsittelyyn.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Nurminen poissa, edustaja Lundén poissa, edustaja Wallinheimo poissa, edustaja Sarkomaa poissa, edustaja Strandman poissa.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.